

“Geef de regie op inburgering aan gemeenten”

Het is in het belang van ons allemaal dat nieuwkomers in Nederland een goede start krijgen en snel kunnen meedoen in de samenleving. De resultaten van het inburgeringsbeleid dat in 2013 is ingevoerd zijn verontrustend. Gemeenten, taalaanbieders en vluchtelingenorganisaties pleiten daarom voor een effectiever inburgeringsbeleid waarvoor twee aanpassingen nodig zijn:

- Een regierol voor gemeenten bij de begeleiding van inburgeraars; dit in lijn met de decentralisatie van allerlei taken naar gemeenten.
- Meer mogelijkheden om geïntegreerde trajecten van taal met werk en (beroeps-) opleiding die gericht zijn op duurzame deelname aan de arbeidsmarkt, in te zetten.

Taken op het gebied van werk en welzijn zijn decentraal belegd. Steeds meer wordt een grote mate van zelfredzaamheid en eigen verantwoordelijkheid verwacht van burgers. Ook van statushouders verwachten wij dat zij in korte tijd volwaardig en op eigen kracht kunnen participeren en zelfredzaam worden. Waar nodig, moet steun kunnen worden geboden. Wij vragen de nieuwe regeringscoalitie de juiste randvoorwaarden te scheppen om dit mogelijk te maken, ook financieel. We pleiten niet per se voor een volledige stelselwijziging. De huidige wet bevat goede elementen die moeten worden behouden. Maar er zijn ook wetswijzigingen nodig zodat er decentraal regie gevoerd kan worden, zodat maatwerk en een parallelle, geïntegreerde aanpak mogelijk zijn. Met als doel dat statushouders sneller participeren en onafhankelijk zijn.

Waarom is ingrijpen nodig?

Zonder voldoende kennis van de samenleving en de Nederlandse taal hebben nieuwkomers langdurig een moeilijke positie op de Nederlandse arbeidsmarkt en zijn zij blijvend afhankelijk van sociale voorzieningen. Dit moeten we voorkomen en daarom is ingrijpen nú nodig.

Het is ondoordacht gebleken om de verantwoordelijkheid voor de inburgering volledig neer te leggen bij de inburgeraar (Rekenkamer, 2017)¹. De informatievoorziening aan inburgeraars voldoet niet en het aanbod van taalaanbieders is voor inburgeraars onoverzichtelijk en sluit niet altijd goed aan bij de capaciteiten van de inburgeraar. Sinds gemeenten geen rol meer hebben in de inburgering van nieuwkomers zijn de slagingspercentages dan ook verslechterd. Slechts 33% van de groep die in 2013 startte slaagde binnen de gestelde termijn, onder verantwoordelijkheid van gemeenten was dit in 2012 60%. Bovendien zien we minder vaak een (duurzame) deelname aan de arbeidsmarkt omdat de mogelijkheid van duale trajecten bijna volledig is weggevallen. Vanwege de lening wordt vaak voor de snelste weg tot examen gekozen. Het aantal inburgeraars dat taalonderwijs volgt op hoger niveau dan A2, is gedaald van 26% naar 2%.

Meer maatwerk, meer regie bij gemeenten

Het is in het belang van ons allemaal om ervoor te zorgen dat nieuwkomers vanaf het eerste moment goed begeleid worden zodat zij een eerlijke kans krijgen te participeren in de samenleving. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het welzijn van al hun burgers en hebben concrete taken op het gebied van welzijn, werk, inkomen en gezondheid. Hierbij gaan zij altijd uit van de eigen kracht van de burger. Soms is veel begeleiding nodig, soms weinig. Daarom spreekt het voor zich dat zij ook nieuwkomers geïntegreerde maatwerk-trajecten aanbieden, in samenspraak met taalinstututen, onderwijsinstellingen, aanbieders van duale trajecten, werkgevers, vluchtelingenorganisaties en natuurlijk de inburgeraars zelf.

Een dergelijke aanpak waarbij ketenpartijen samenwerken is het meest effectief en versnelt de inburgering en integratie. De WRR² (2015) adviseerde in 2015 al om een parallelle aanpak te ontwikkelen die start in het azc. Veel gemeenten hebben deze

¹ <http://www.rekenkamer.nl/Publicaties/Onderzoeksrapporten/Introducties/2017/01/Inburgering>

² Policy Brief 4: 'geen tijd te verliezen'

uitdaging al opgepakt en laten veel creativiteit zien. Nu is het tijd om deze integrale manier van begeleiden breed in te voeren. Het is van belang gemeenten écht goed in hun rol te zetten en hen de juiste handvatten te geven. Op deze manier worden de door het kabinet ingezette decentralisaties geoptimaliseerd en kunnen gemeenten aansluiten bij de drie transitie in het sociaal domein. Dit betekent dat inburgering (deels) decentraal belegd wordt.

Inburgering onderdeel van een breder traject, decentraal belegd

Behouden wat goed is

Goede elementen in het huidige inburgeringsbeleid moeten behouden blijven. Hierbij gaat het om:

- De verplichte inburgering met een resultaatverplichting en handhaving daarop.
- Een examen waarin veel aandacht is voor taal.
- Een breed aanbod van inburgeringstrajecten bij zowel publieke als private aanbieders en maatschappelijke begeleiding die gericht is op inburgering in de gemeente.

Meer mogelijkheden tot begeleiden, controleren en maatwerk

Om maatwerk te kunnen leveren en inburgeraars goed te kunnen begeleiden, moeten gemeenten afspraken kunnen maken met zowel taalaanbieders, aanbieders van duale trajecten en vluchtelingenorganisaties als de inburgeraar zelf. Zij moeten hier verantwoordelijkheden in krijgen en het voortouw kunnen nemen. De volgende handvatten zijn daarbij noodzakelijk voor gemeenten:

- De mogelijkheid voor gemeenten om informatie uit te wisselen over individuele inburgeraars over de voortgang van de inburgering met taalaanbieders, aanbieders van duale trajecten en met andere betrokken instanties.
- De mogelijkheid om mee te sturen op kwaliteit, variatie in aanbod te bevorderen en, daar bindende afspraken over te maken met taalaanbieders en aanbieders van duale trajecten; zodat inburgeraars de keus hebben uit het beste aanbod.
- De mogelijkheid om inburgeraars aan te spreken, te stimuleren, te ondersteunen en te monitoren

door het voeren van begeleidingsgesprekken, door te kunnen handhaven of door het eventueel realiseren van een vrijstelling.

- Vanzelfsprekend hoort bij een nieuwe taak ook een passend budget zodat gemeenten en vluchtelingenorganisaties inburgeraars adequaat kunnen begeleiden.
- Achter alle inspanning en financiële middelen zou een samenhangend theoretisch kader moeten zitten zodat de verbinding tussen de Participatiewet, inburgering en de Taaleis duidelijker wordt. Deze wetten zouden met elkaar geharmoniseerd moeten worden.
- Meer aandacht voor kwaliteit en duurzaamheid.
- Het Rijk is verantwoordelijk voor de kwaliteitscontrole van de taal- en inburgeringsaanbieders. Hiervoor is een landelijke regeling nodig. Aanvullend op het keurmerk Inburgering van de stichting Blik op Werk is er behoefte aan verdere inhoudelijke invulling van dat keurmerk, waardoor de kwaliteit van het inburgeringsonderwijs versterkt wordt zonder dat de administratieve lasten voor taalinstellingen sterk toenemen
- Knelpunten in de bekostiging van duale trajecten (mbo1 en hoger) moeten worden weggenomen. Inburgeraars worden gestimuleerd om op een zo hoog mogelijk niveau inburgeringsexamen te doen. Onderwijsinstellingen moeten meer ruimte krijgen om publieke middelen in te zetten voor schakeltrajecten zodat vluchtelingen in het reguliere onderwijs kunnen instromen.

Tot slot

De ondertekenaars zijn van harte bereid hun kennis en ervaring vanuit de praktijk te delen met de leden van de Tweede Kamer en de onderhandelaars voor een nieuwe regeringscoalitie.

Laten we er samen voor zorgen dat nieuwkomers een goede start krijgen en volwaardig kunnen deelnemen aan onze samenleving. Dat is in ieders belang.

Erik Dannenberg,
Voorzitter

Iveta van der Eerden

Ferd Crone,
Voorzitter

Ton Heerts,
Voorzitter

Hans Hillen,
Voorzitter

Anje Dijk,
Voorzitter

Aad Koster,
Voorzitter

Mardjan Seighali,
Directeur

Thom de Graaf,
Voorzitter

Jantine Kriens,
Algemeen directeur

Karl Dittrich,
Voorzitter